

RECURSUL DECLARAT ÎMPOTRIVA ÎNCHEIERII PRIN CARE S-A RESPINS EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE

Author: Lucian CHIRIAC*

***Abstract:** La clôture de séance est l'unique acte juridique procédural par lequel on peut investir la Cour Constitutionnelle avec une exception de non constitutionnalité. La clôture de séance produit les effets dont on a parlé seulement si elle est la conséquence de l'activité, soit des instances de jugement, sans tenir compte de leur nature (civile, militaire) et de l'étape dans laquelle se trouve le procès (sur fond, appel, contestation en annulation, demande de réexaminations), soit d'une instance d'arbitrage commerciale, en éliminant toute autre instance d'arbitrage qui juge d'autres demandes de nature patrimoniale.*

***Keywords:** Appeal, Exception on Unconstitutionality, Judges, Contestation.
JEL Classification: K10*

Încheierea de ședință este singurul act juridic procedural prin care se poate investi Curtea Constituțională cu o excepție de neconstituționalitate.

Încheierea de ședință produce efectele arătate numai dacă este consecința activității fie a instanțelor de judecată, indiferent de natura lor (civilă, militară) și etapa în care se află procesul (fond, apel, recurs, contestație în anulare, cerere de revizuire)¹, fie de o instanță de arbitraj comercial, excluzându-se însă orice altă instanță arbitrală ce judecă alte cereri de natură patrimonială².

Încheierea, ca mijloc de sesizare, face parte din categoria așa-ziselor „sesizări largi”, este tipică pentru excepția de neconstituționalitate și este consecința exercitării dreptului de petiționare numai a persoanelor vătămate într-un drept subiectiv recunoscut de lege sau ordonanță și manifestă un interes legitim. Chiar dacă instanța judecătorească

* Dr., Associate Professor, „Petru Maior” University of Târgu-Mureș, Romania. Lawyer, Mureș Bar Association.

¹ Excepția de neconstituționalitate poate fi invocată și într-o cerere de strămutare – Decizia Curții Constituționale nr. 92 din 11 septembrie 1996, publicată în M.Of. nr. 297 din 20 noiembrie 1996.

² A se vedea Ioan Deleanu *Instituții și proceduri constituționale – în dreptul comparat și dreptul român – tratat*, Editura „Servo-Sat”, Arad, 2003, p. 695 – subsol - nota 5.

sau de arbitraj comercial se sesizează din oficiu cu o excepție de neconstituționalitate încheierea rămâne obligatorie pentru sesizarea Curții Constituționale³.

Faptul că o instanță judecătorească sau de arbitraj comercial este pusă în fața unei excepții de neconstituționalitate, nu duce „automat” și la sesizarea Curții Constituționale⁴, deoarece instanța sesizată, și de această dată tot prin încheiere, poate să respingă sesizarea ca inadmisibilă (de exemplu, art. 29 al. 1 din Legea nr. 47/1992 republicată). Altfel spus, simpla sesizare a instanțelor judecătorești de arbitraj comercial, nu înseamnă și sesizarea Curții Constituționale.

Încheierea trebuie să cuprindă mențiunile cerute expres de Codul de procedură civilă, dar în acest caz, și motivarea punctului de vedere propriu, pe lângă expunerea celorlalte puncte de vedere.

Înainte de modificarea adusă Legii nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale de Legea nr. 138/1997⁵, încheierea de ședință prin care se respinge cererea de sesizare a Curții Constituționale (este evident că instanța nu poate respinge excepția de neconstituționalitate), încheierea de ședință a instanțelor judecătorești putea fi atacată cu recurs. După modificarea a doua a Legii nr.138/1997, recursul a fost eliminat, astfel că în literatura juridică s-a exprimat opinia potrivit căreia refuzul instanței judecătorești de a sesiza Curtea Constituțională poate fi atacat la instanțele superioare, prin căile de atac prevăzute de lege, dar numai o dată cu atacarea hotărârii pronunțate în cauză⁶. Chiar și în această stare de lucruri, în literatura juridică s-a exprimat și opinia contrară, considerându-se că încheierea, având doar un caracter preparatoriu putea fi atacată cu recurs și nu neapărat o dată cu fondul⁷. Cu atât mai mult se impunea acceptarea acestui punct de vedere, cu cât respingerea cererii de sesizare, se putea face greșit, sau soluționarea fondului să depindă numai de dispoziția criticată ca neconstituțională⁸.

De altfel, nu de puține ori judecătorul prin încheiere, respinge o cerere de sesizare a Curții Constituționale, fără ca aceasta să fi întrunit condițiile de inadmisibilitate (de exemplu, nu constituia un motiv de respingere a cererii faptul că instanța constituțională s-a mai pronunțat anterior cu respingerea unei cereri cu același obiect⁹). Practic poziția pe care s-a situat legiuitorul, nu în ultimă instanță, înfrângea principiul general statornicit de art.21 din Constituție privind liberul acces la justiție¹⁰.

Iată în ce context profesorul Tudor Drăganu spunea că în lumina Constituției noastre, legiuitorul ordinar sau organic nu poate răpi părților dintr-un proces dreptul de a valorifica excepția de neconstituționalitate¹¹.

³ Încheierea instanței judecătorești sau de arbitraj comercial nu mai constituie singurul mod de investire a Curții Constituționale, având în vedere calea directă de sesizare pusă la dispoziția Avocatului Poporului.

⁴ A se vedea Decizia Curții Constituționale nr. 126 din 16 aprilie 2002, publicată în M.Of. nr. 452 din 27 iunie 2002.

⁵ Publicată în M.Of. nr. 170 din 25 iulie 1997.

⁶ A se vedea Paul Florea, *Neconstituționalitatea. Excepția de neconstituționalitate în procesul civil*, Editura „Scripta”, București, 1998, p.107.

⁷ A se vedea Lucian Chiriac, *Neconstituționalitatea art.19 alin. 1 teza a II-a din O.G. nr. 61/2002*, în Revista „Curentul juridic” nr.1-2/2003, p.36.

⁸ *Ibidem*, p. 36.

⁹ A se vedea Decizia civilă nr. 1128 din 7 septembrie 1999 a Tribunalului Mureș.

¹⁰ A se vedea Decizia Curții Constituționale nr. 65 din 13 februarie 2003, publicată în M.Of nr. 200 din 27 martie 2003.

¹¹ A se vedea Tudor Drăganu, *Efectele juridice ale deciziilor și hotărârilor Curții Constituționale (II)*, în „Revista de drept comercial” nr. 3/1999, p.35.

Iată că în urma revizuirii Constituției (art.129: „împotriva hotărârilor judecătorești, părțile interesate și Ministerul Public pot exercita căile de atac, în condițiile legii”) și a modificărilor produse în Legea nr. 47/1992¹² legiuitorul a prevăzut că „încheierea poate fi atacată numai cu recurs la instanța imediat superioară, în termen de 48 de ore de la pronunțare. Recursul se judecă în termen de 3 zile”. Această prevedere, care ne confirmă punctul de vedere exprimat anterior, presupune unele observații:

1. Împotriva încheierii prin care s-a respins cererea ca inadmisibilă, există numai calea de atac a recursului.

2. Termenul de 48 de ore, se calculează pe ore, de la ora pronunțării, și cu atât mai mult cu cât încheierea nu se comunică.

3. Instanța respinge prin încheiere motivată cererea de sesizare a Curții Constituționale și nu respinge excepția ca inadmisibilă.

4. Judecarea recursului să se facă conform legii în 3 zile, dar legiuitorul nu spune dacă acest termen începe să curgă de la pronunțare, de la data înregistrării cererii de recurs, de la înregistrare la instanța competentă să judece recursul.

5. Recursul trebuie motivat, prin însăși cererea de recurs sau înlăuntrul termenului de recurs, sub sancțiunea nulității prevăzute de art. 306 Cod procedură civilă.

6. Recursul suspendă judecarea cauzei, în opinia noastră, dacă s-a declarat în urma pronunțării, chiar în ședință publică sau dacă s-a dat termen în continuare. Dacă nu, declararea recursului, cel puțin obligă instanța la amânarea soluționării cauzei din oficiu.

7. În temeiul autorității de lucru judecat, în cazul respingerii recursului, reiterarea excepției de neconstituționalitate, deci având același obiect, nu mai poate fi făcută în același proces (cauză), nici în căile ordinare și nici în cele extraordinare de atac. Efectele hotărârii judecătorești din calea de atac, sunt însă *inter partes* și nu *erga omnes*, astfel că aceeași excepție, cu același obiect va putea fi reiterată de aceleași părți sau de terți în orice alt proces, fără să le fie opozabilă hotărârea din recurs, deoarece ea presupune că a consfințit respingerea cererii de sesizare a Curții Constituționale și nu a excepției de neconstituționalitate.

¹² Legea nr. 232/2004, publicată în M.Of. nr. 502 din 3 iunie 2004.